

Nr 13.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet m. m. ävensom i ämnet väckta motioner.

Till konstitutionsutskottets handläggning ha båda kamrarna den 14 mars 1950 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 88, däri Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 10 februari 1950 föreslagit riksdagen att antaga nedan intagna förslag till

1) lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet;

2) lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad;

3) lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse;

4) lag angående ändring i lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm;

5) lag angående ändrad lydelse av 23 och 70 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm;

6) lag angående ändring i lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting;

7) förordning om ändrad lydelse av 146 § 1 mom. taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379); samt

8) lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 juni 1943 (nr 436) om vägnämnder och länsvägnämnder.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet.

Utskottet har samtidigt till behandling förehaft de i anledning av propositionen till utskottet hänvisade motionerna nr 388 i första kammaren av herr *Mannerskantz*, nr 479 i andra kammaren av herr *Larsson* i Stockholm samt nr 480 i andra kammaren av herrar *Holmberg* och *Persson* i Landafors.

Vad motionärerna hemställt återgives i det följande i samband med utskottets redogörelse för Kungl. Maj:ts föreliggande förslag i de delar, som yrkandena i varje särskilt fall avse. I fråga om de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden får utskottet hänvisa till motionerna.

Inledning.

Kommunalförordningarna av år 1862 byggde på principen att de kommunala förtroendeuppdragen skulle vara oavlönade. Det efterhand uppkommande önskemålet om ökad befogenhet för kommunerna att lämna gottgörelse till sina förtroendemän ledde emellertid till partiella reformer i kommunalförfattningarnas ersättningsbestämmelser. Sålunda medgavs kommun rätt att besluta arvode till kommunalnämndens ordförande, liksom särskilda ersättningsregler infördes för ledamöter i taxeringsnämnd, pensionsnämnd och byggnadsnämnd samt ordförande i fattigvårdsstyrelse i vederbörande specialförfattningar.

För landstingens del innehöll landstingsförordningen från början bestämmelser om reseersättning för landstingsmän och revisorer. År 1912 infördes regler om dagtraktamente för landstingsmän.

På grundval av förslag av 1919 års kommunalförfattningssakkunniga tillkommo åren 1923 och 1924 nya ersättningsbestämmelser. Dessa gälla i huvudsak alltjämt och återfinnas i 25 och 42 §§ lagen om kommunalstyrelse på landet, 29 § lagen om kommunalstyrelse i stad, 22 och 39 §§ lagen om församlingsstyrelse, 28, 39 och 42 §§ lagen om kommunalstyrelse i Stockholm, 23 § lagen om församlingsstyrelse i Stockholm samt 23 och 43 §§ lagen om landsting. Frågan om ersättning till landstingsmän upptogs vid 1942 och 1947 års riksdagar, varvid höjningar av landstingsmännens dagtraktamente skedde.

Önskemål om ändring i gällande lagstiftning om ersättning till kommunala förtroendemän ha framförts både i riksdagen och från kommunernas sida. I anledning av motioner (II: 6 och II: 81) väckta vid 1945 års riksdag tillstyrkte konstitutionsutskottet en allmän översyn av ifrågasvarande bestämmelser (utl. nr 16). Vid denna utredning borde bl. a. beaktas, att kommunerna bereddes ökade möjligheter att kompensera ordförande i kommunalfullmäktige och kommunalstämma för kostnader och besvär för uppdragets fullgörande. Vidare ansåg utskottet i likhet med de kommunala förbunden, att de i lag stadgade maximigränserna för dagtraktamenten till kommunala förtroendemän borde höjas. Utskottet fann det också kunna ifrågasättas, om icke särskilt dagtraktamente borde utgå enligt vissa grunder till sådana förtroendemän, ledamöter av såväl fullmäktige som nämnder o. d., som bodde på så stort avstånd från sammanträdesorten, att de måste övernatta där. Även bestämmelserna om reseersättningens storlek borde så regleras, att denna komme att motsvara resekostnaderna till deras hela belopp. Vid en utredning borde de bestämmelser angående ersättningar till kommunala förtroendemän, som återfunnes i andra författningar än kommunallagarna, också tagas under omprövning. Utskottets utlåtande föranledde riksdagens skrivelse nr 278 med begäran om utredning i ämnet. Riksdagens skrivelse överlämnades av Kungl. Maj:t till 1946 års kommunal-

lagskommitté, som den 3 juni 1949 avgav sitt Betänkande II med förslag till ändrade bestämmelser om ersättning åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag (SOU 1949: 24). Över kommunallagskommitténs förslag ha efter remiss statskontoret, överståthållarämbetet, samtliga länsstyrelser samt styrelserna för Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund och Svenska landstingsförbundet yttrat sig. Överståthållarämbetet har överlämnat yttranden av stadsfullmäktige i Stockholm samt av kyrkofullmäktige i tre av stadens församlingar. Vid länsstyrelsernas utlåtanden vore fogade yttranden från kommunala organ i 48 städer, 111 köpingar, municipalsamhällen och landskommuner samt 35 församlingar ävensom från förvaltningsutskotten vid de flesta landstingen.

Förevarande proposition, som i allt väsentligt bygger på kommitténs förslag, innefattar nya regler om dagtraktamente och ersättning för särskild resdag, resekostnadsersättning, arvode och annan kostnadsersättning. Hänsyn har vidare tagits till ersättning enligt särskilda författningar utanför kommunallagarna. Härtill kommer förslaget om införande av pension för vissa kommunala förtroendemän.

Allmänna synpunkter.

Som grundläggande princip med avseende å de kommunala förtroendeuppdragen gäller, att dessa skola vara oavlönade. Någon ändring härutinnan innebär det framlagda förslaget icke. Såväl kommunallagskommittén som departementschefen har framhållit, att ersättning till förtroendemännen alltså skall få utgå endast i de fall och inom de gränser som angivas i kommunallag eller annan författning, varjämte förtroendemännen regelmässigt icke ha någon ovillkorlig rätt till ersättning ens i dessa fall.

Gällande ersättningsregler ha emellertid enligt kommittén och departementschefen numera kommit att framstå som otillfredsställande. Kommittén uttalade att syftet med ersättningsreglerna vore att underlätta för medborgarna att deltaga i den kommunala självstyrelsen. Detta deltagande kunde inkräkta på den enskildes arbetstid och därigenom minska hans inkomster. Det kunde vidare åsamka honom direkta kostnader, såsom för resor, vivre m. m. Ofta ställde det krav på arbetsprestationer från hans sida. Icke alla medborgare kunde utan vederlag göra uppoffringar av nu nämnda slag i samhällets tjänst. Det vore emellertid angeläget, att ingen av ekonomiska skäl hindrades från att deltaga i det kommunala arbetet. Delvis vore det ett allmänt demokratiskt intresse, som här gjorde sig gällande och som krävde, att alla medborgare, oavsett sina ekonomiska villkor, borde ha möjligheter att göra en insats i samhällsarbetet. Men det kunde också sägas vara ett speciellt kommunalt intresse, att personer, som åtnjöte kommunmedlemmarnas förtroende och som kanske vore särskilt lämpade för kommunala uppdrag, icke av hänsyn till sin ekonomi hindrades att åtaga sig

dylika uppdrag. Enligt kommittén tillgodosåge gällande ersättningsregler icke det sålunda angivna syftet. Såväl flertalet remissinstanser som departementschefen ansluta sig till denna mening.

Det i propositionen framlagda förslaget innefattar en vidgning av de möjligheter kommunerna för närvarande ha att i vissa bestämda former utge ersättning, varjämte i lagförslagen intagits nya regler om ersättning för särskild resdag och pension.

Tanken att kommun skulle erhålla rätt att utge gottgörelse för mistad arbetsförtjänst som en särskild ersättningsform vid sidan av dagtraktamentet har däremot avvisats. Kommittén anförde härom, att ett system, som innefattade en särskild regel om gottgörelse för inkomstbortfall, skulle medföra betydande svårigheter i tillämpningen. I många fall bleve det nämligen svårt att beräkna inkomstförlusten, särskilt i fråga om lantbrukare, egna företagare och fria yrkesmän. Därvid uppkomme även frågan huru ersättningskravet skulle styrkas av vederbörande. Departementschefen, som ansluter sig till dessa synpunkter, framhåller härutöver, att förekomsten av väsentligt olika ersättningar för deltagande i samma sammanträde synes föga tilltalande, vartill kommer att systemet kan medföra en allvarlig påfrestning av vissa kommuners ekonomi.

Utskottet.

Principen att de kommunala förtroendeuppdragen skola vara oavlönade utgör, såsom utskottet framhöll i sitt utlåtande nr 16 år 1945, ett naturligt och värdefullt moment i den kommunala självstyrelsen. Propositionen ansluter sig till denna tanke. Den företagna utredningen bekräftar ävenledes den uppfattningen, att nuvarande ersättningsregler äro otidsenliga. Icke minst den omständigheten, att kommunerna i betydande utsträckning ha fattat beslut om ersättning, vilka kommit att stå i strid mot gällande lagregler, omvittnar sagda förhållande. För tillgodoseende av tillgången på väl kvalificerade kommunala förtroendemen ter sig en reform av gällande ersättningsregler nödvändig. De förslag som i propositionen framlagts äro enligt utskottets mening väl ägnade att läggas till grund för en revision av dessa regler.

Dagtraktamenten och ersättning för särskild resdag.

För primärkommunernas del gäller, att dagtraktamente kan utgå till vald ledamot av kommunal styrelse, nämnd eller beredning samt till revisor såsom gottgörelse för deltagande i sammanträde eller förrättning inom kommunen i kommuns angelägenhet med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Landstingsman åtnjuter under landstingets möte dagtraktamente med 24 kronor, om han ej bor å den ort, där tinget hålles, och med 16 kronor om han är bosatt där; dagtraktamente kan även

utgå med högst motsvarande belopp till ledamot av förvaltningsutskottet samt utsedd ledamot av annan landstingets styrelse eller nämnd eller av styrelse för landstingets inrättning eller av särskild beredning mellan landstingets möten samt till revisor för deltagande i sammanträde eller förrättning i landstingets angelägenhet inom landstingsområdet.

Beträffande resor utom kommuns område respektive landstingsområde gäller icke någon begränsning av beloppet.

Kommittén framhöll, att lagstiftaren närmast avsett traktamentet såsom en kompensation för mistad arbetsförtjänst och för direkta utgifter i samband med sammanträde eller förrättning samt understundom såsom gottgörelse för utfört arbete. Ur var och en av dessa synpunkter tedde sig enligt kommittén det nuvarande traktamentet för lågt. De nuvarande arbetslönerna, de understundom långa resvägarna, arbetsuppgifternas ökning, önskemålet om möjlighet att i särskilda fall kunna förlägga sammanträdena till arbetstid, den allmänna kostnadsökningen samt behovet av någon ersättning för utfört arbete motiverade en höjning av dagtraktamentet. De nuvarande beloppens otillräcklighet visade sig däri, att bestämmelserna härom åsidosattes mycket ofta och i skilda hänseenden. Kommittén förordade att maximum för dagtraktamentet i primärkommunerna höjdes till tio kronor men att traktamentet för särskilt tidskrävande sammanträde eller, där det eljest funnes påkallat av särskilda förhållanden, skulle få sättas till högre belopp, dock högst sexton kronor.

Departementschefen ansluter sig i princip till kommitténs förslag. Maximumbeloppet å sexton kronor för vissa sammanträden och förrättningar finner departementschefen likväl för snävt utmätt bl. a. med hänsyn till rådande praxis inom kommunerna. I propositionen föreslås, att något högsta belopp för traktamentet icke skall utsättas i lagen. Angives ett högre belopp föreligger enligt departementschefen risk att traktamentet bestämmas i närheten av maximum så snart förutsättningarna för det högre traktamentet över huvud äro för handen.

Kommittén avvisade tanken att även ledamöter i kommunernas representativa organ skulle kunna erhålla dagtraktamente under åberopande av fullmäktigeuppdragets särskilda karaktär samt den i jämförelse med ledamotskapet i styrelser och nämnder mindre omfattning, vari detta tager sin innehavares tid i anspråk.

Departementschefen uttalar härom, att ifrågavarande förtroendemän för närvarande torde uppbära sådan ersättning endast i några få kommuner samt att vid remissbehandlingen uttryckliga önskemål i angiven riktning framförts blott från Stockholms stad, varför det ej synes påkallat att under sådana förhållanden utvidga de traktamentsberättigades krets.

Kommittén föreslog vidare bestämmelser om ersättning för särskild resdag, vilken ersättning skall kunna utgå till traktamentsberättigade samt fullmäktige då resan till eller från sammanträde eller förrättning måste

göras på särskild dag. Denna nya ersättningsform borde enligt kommittén utgöra kompensation för såväl mistad arbetsförtjänst som direkta utgifter för kost och logi under den tid som resan varade utöver sammanträdes- eller förrättningsdagen.

Departementschefen anför, att då denna ersättningsform synes fylla ett verkligt behov särskilt för vissa vidsträckta kommuner i Norrland, förordas kommitténs förslag härutinnan. För landstingens del föreslås icke någon ändring av gällande regler om dagtraktamente under resdag.

I motionen nr II: 480 av herrar *Holmberg* och *Persson* i Landafors föreslås att kommun bör givas laglig rätt att besluta om traktamentsersättning även åt fullmäktig för såväl resdag som sammanträdesdag enligt samma grunder som föreslagits för »nämndledamot och revisor», samt att traktamenten åt landstingsmän böra utgå i samma ordning som föreslagits för primärkommunerna, därvid ej heller för landstingens del någon maximering av ersättningsbeloppen bör förekomma.

Utskottet.

I yttranden till utskottet vid förevarande frågas behandling år 1945 framhöllo de kommunala förbunden, att nu medgivna dagtraktamenten vore för låga. Utskottet, som anslöt sig till denna uppfattning, har icke funnit anledning till erinran mot propositionens förslag i denna del. Den grundläggande regeln om ett maximibelopp av tio kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag synes väl avvägd. Det får sedan ankomma på kommunerna att inom denna ram och med hänsyn till sina förhållanden bestämma traktamentsbeloppen. I fråga om förhöjt traktamente för särskilt tidskrävande sammanträde torde generella regler utan svårighet kunna utformas av det beslutande organet. Med avseende å de särskilda förhållanden, som i övrigt kunna påkalla sådant traktamente, böra fullmäktige såvitt möjligt i generella regler angiva de allmänna förutsättningarna härför. Möjligheten att i dylika fall utge ett högre traktamente bör lagfästas på sätt föreslagits.

De nya reglerna om ersättning för resdag skulle komma att överensstämma med den av utskottet år 1945 framförda tanken på särskild ersättning åt förtroendemän, som bo långt från sammanträdesorten. De i lagförslaget intagna bestämmelserna härutinnan, vilka utskottet tillstyrker, komma att bilda en motsvarighet till den traktamentsersättning som enligt landstingslagen utgår till landstingsman och ledamot av landstingets förvaltningsutskott m. fl. för resa till och från sammanträdesorten.

Såväl av kommittén som av departementschefen ha anförts avgörande skäl mot tanken på traktamentsersättning till ledamöterna i de kommunala representationerna. Under hänvisning till dessa uttalanden får utskottet avstyrka bifall till de i motionen II: 480 framlagda förslagen i ämnet.

Resekostnadsersättning.

Reseersättning kan enligt gällande regler utgå till traktamentsberättigad förtroendeman och till ledamot av kommunalfullmäktige, däremot ej till stadsfullmäktig. En förutsättning är att väglängden mellan vederbörandes hemvist och sammanträdesstället överstiger 5 km eller i fråga om fullmäktige 10 km. Ersättningen är på det sätt maximerad, att den icke får överstiga hälften av belopp, beräknat efter lägsta avgift för automobil- eller hästskjuts, där icke järnväg eller omnibus finnes att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, ej heller överstiga avgiften för tredje klass biljett på järnväg eller plats i omnibus, om något av dessa fortskaffningsmedel finnes, eller för salongsplats på fartyg, om resan sker med sådant. I fråga om resa utanför kommunen är kommunen berättigad att bestämma andra grunder för reseersättningen än de sålunda angivna.

Resekostnadsersättning åtnjutes av landstingsmän och traktamentsberättigade förtroendemän inom landstingsförvaltningen. Beloppet beräknas efter avgiften i andra klassens vagn å järnväg eller, om sådan vagnsklass icke finnes i tredje klassens vagn, för en hyttplats eller, när hyttplats ej förekommer, en salongsplats på fartyg samt, i den mån resan icke kan företagas med järnväg eller fartyg, ersättning per tillryggalagd kilometer, beräknad efter lägsta inom landstingsområdet för taxeaomobil fastställda taxa.

Kommittén föreslog beträffande resekostnadsersättning till förtroendemännen i primärkommun att de nuvarande bestämmelserna skulle jämkas i tre avseenden. Där icke järnväg, omnibus eller fartygslägenhet, eller, såvitt städerna anginge, spårväg kunde begagnas, skulle resekostnadsersättning kunna utgå högst med lägsta avgiften för taxeaomobil. Det minsta avstånd, vid vilket resekostnadsersättning kunde utgå, skulle sättas lika för nämndledamöter och fullmäktige och bestämmas till tre kilometer. Även ledamöter av stadsfullmäktige skulle enligt förslaget kunna få resekostnadsersättning.

Departementschefen ifrågasätter, att kommunerna borde kunna lämnas full frihet på detta område. Att kommunerna skulle bindas genom detaljföreskrifter härvidlag synes för departementschefen mindre nödvändigt. Då några önskemål härutinnan emellertid icke framkommit från kommunernas sida, har departementschefen ej funnit skäl förordna en dylik reform. Propositionen följer därför i förevarande del helt kommitténs förslag.

Utskottet.

De föreslagna bestämmelserna tillgodose det av utskottet i dess utlåtande nr 16 år 1945 understrukna behovet av en ersättning, som kan motsvara resekostnaderna till hela deras belopp. Det synes utskottet skäligen, att fullmäktig kan erhålla resekostnadsersättning på samma sätt som andra för-

troendemän. Den för samtliga kategorier enligt förslaget minsta ersättningsgilla färdsträckan å tre kilometer synes väl avpassad. Utskottet tillstyrker sålunda helt de i propositionen framlagda förslagen i förevarande del.

Arvode.

Enligt gällande bestämmelser kan arvode lämnas till sådan ledamot av kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som utses till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom styrelsen, nämnden eller beredningen samt till revisor. Arvodetsbeloppet skall bestämmas för högst ett år i sänder och får ej överstiga vad som på grund av göromålets omfattning och art kan anses skäligt. Ej heller får det bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare går förlustig genom dess fullgörande.

För att bliva gällande skall arvodetsbeslut, som ej endast innebär förnyande av för nästföregående år fattat, lagligen gällande beslut, godkännas av länsstyrelsen och för detta ändamål underställas i viss ordning.

För landstingen stadgas, att arvode kan utgå till innehavare av vissa förtroendeuppdrag inom förvaltningsutskottet och andra landstingets särskilda organ samt till revisorer efter motsvarande grunder som i primärkommunerna.

Kommittén, som icke föreslog några mer väsentliga ändringar i gällande regler, uttalade att förtroendemännen i viss utsträckning erhöles alltför låga arvoden. Med hänsyn till den arbetsbörda som regelmässigt åvilar ordföranden i kommuns beslutande organ utanför stämmans eller fullmäktiges sammanträden, föreslog kommittén, att arvode skulle kunna utgå till denne förtroendeman, något som för närvarande vore förbjudet i kommunallagarna. Vidare förordade kommittén, att gällande skyldighet att underställa arvodetsbeslut länsstyrelsens prövning skulle upphöra, enär regeln härom vore av ringa praktisk betydelse.

Departementschefen ansluter sig till kommitténs förslag i förevarande del.

Utskottet.

De föreslagna bestämmelserna om arvode innebära bl. a. en förenkling av gällande regler, vilka äro onödigt detaljerade. Den mest framträdande nyheten i förslaget består däri, att arvode skall kunna utgå även till ordförande i stämma och fullmäktige. Med hänsyn till det ofta tidsödande arbete som ordföranden har att utföra vid sidan av sammanträdena, är det välmotiverat att medge kommunerna rätt att härför lämna arvode åt innehavarna av dessa för den kommunala självstyrelsen så betydelsefulla uppdrag. Det torde ej heller föreligga någon risk för att arvodena komma

att utgå med omotiverat höga belopp. De skäl kommittén anfört för ett upphävande av underställningsförfarandet i förevarande del har utskottet funnit bärande. Utskottet tillstyrker alltså de föreslagna arvodesreglerna.

Kostnadsersättning.

Kostnadsersättning, d. v. s. ett avrundat belopp att användas för utgifter, som för kommunens räkning påkallas vid uppdrags fullgörande, kan lämnas dels till arvodesberättigade förtroendemän inom de borgerliga primärkommunerna, dels ock till stämmas och fullmäktiges ordförande. I fråga om den förstnämnda gruppen förtroendemän kan gottgörelsen avse kostnader för skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter, beträffande stämмо- och fullmäktigeordförande därjämte kostnad för skrivhjälp.

Kommittén föreslog i fråga om kostnadsersättning att de nuvarande smärre skiljaktigheterna mellan sådan ersättning till ordförande å stämma och i fullmäktige, å ena, samt till andra ersättningsberättigade förtroendemän å andra sidan skulle undanröjas. Kommittén fann härvid, att de olika slagen av utgifter ej borde exemplifieras i lagen utan att där endast borde angivas, att ersättning kunde avse utgifter över huvud taget, som för kommunens räkning påkallades vid uppdragets fullgörande. Till dessa utgifter hänfördes även representationskostnader.

Departementschefen biträder kommitténs förslag i ämnet.

Utskottet.

Det framlagda förslaget om förenklade och enhetliga regler om kostnadsersättning är enligt utskottets mening ändamålsenligt. Att upprätthålla den nuvarande skillnaden mellan ordförande i fullmäktige och å stämma å ena samt övriga arvodesberättigade förtroendemän å andra sidan med avseende på ersättning för skrivhjälp är varken nödvändigt eller lämpligt. Även till förslaget om borttagande av den nu i lagtexten förekommande exemplifieringen av utgifterna vill utskottet ansluta sig.

Ersättningsbestämmelser utanför kommunallagarna.

Ersättningsbestämmelser förekomma utanför de egentliga kommunallagarna antingen i form av hänvisning till dessa eller såsom särskilda regler.

Enligt 146 § taxeringsförordningen kunna av kommun valda ledamöter i beredningsnämnd och fastighetstaxeringsnämnd ävensom av kommun valda ledamöter i lokal taxeringsnämnd åtnjuta dels traktamentsersättning, dels ock, då de icke äro bosatta å förrättningsorten, övrig resekostnadsersättning enligt resereglementet. Enligt samma paragraf i taxeringsförordningen äga av stadsfullmäktige valda ledamöter i särskild taxeringsnämnd

rätt att för deltagande i nämndens sammanträden åtnjuta ersättning enligt de i 145 § 8 mom. av förordningen angivna grunderna.

Av landsting (förvaltningsutskott) utsedda ledamöter i fastighetstaxeringsnämnd och särskild taxeringsnämnd åtnjuta ersättning av landstingets medel efter motsvarande grunder, som gälla för ledamöter i lokala taxeringsnämnder respektive av stadsfullmäktige valda ledamöter i särskild taxeringsnämnd.

Kommittén föreslog, att de av kommun valda ledamöterna i beredningsnämnd, fastighetstaxeringsnämnd och lokal taxeringsnämnd samt de av stadsfullmäktige utsedda ledamöterna i särskild taxeringsnämnd skulle kunna åtnjuta ersättning efter samma grunder som enligt kommunallagarna föreslagits skola gälla för ledamöter i kommunala styrelser och nämnder. I fråga om de av landsting (förvaltningsutskott) utsedda ledamöterna i fastighetstaxeringsnämnd och särskild taxeringsnämnd föreslog kommittén, att dessa i ersättningshänseende skulle jämföras med innehavare av landstings kommunala förtroendeuppdrag i allmänhet.

Departementschefen förordar sådan ändring av kommitténs förslag till ny lydelse av taxeringsförordningen, att ifrågakvarande förtroendemän må kunna åtnjuta dagtraktamente, ersättning för särskild resdag och resekostnadsersättning efter de grunder, som enligt förslaget stadgas om sådan gottgörelse till ledamöter i styrelser och nämnder i primärkommunerna, i syfte att bibehålla den nuvarande överensstämmelsen mellan av primärkommun och landsting utsedda ledamöter i samma taxeringsorgan.

I 16 § byggnadsstadgan föreskrives, att frågor huruvida ledamot av byggnadsnämnden må åtnjuta arvode samt arvodets storlek avgöras av stadsfullmäktige. Enligt 106 § byggnadsstadgan gäller samma regel för byggnadsnämnd i landskommun. Kommittén, som fann att en sådan särbestämmelse knappast vore behövlig, föreslog att den skulle utmönstras ur stadgan. I stället skulle kommunallagarnas regler gälla.

Departementschefen avvisar förslaget härom under anförande bl. a. att arvodets borttagande skulle kunna medföra en icke avsedd användning av det högre traktamentet.

Kommittén föreslog slutligen, att vissa andra uppdragshavare skulle kunna få ersättning, nämligen av kommun utsedda valmän (ombud) för val av ägodelnings- och vattenrättsnämndemän samt ledamöter av vägnämnd. Det förstnämnda förslaget bör enligt departementschefen upptagas till prövning i samband med andra ändringar i jorddelningslagen. Kommitténs förslag om ändring i lagen om vägnämnder och länsvägnämnder tillstyrkes däremot av departementschefen.

Utskottet.

Vad angår fastighetstaxeringsnämnderna utses kommunvis två ledamöter, vilka tjänstgöra vid taxering inom kommun för vilka de valts. Detta

medför, att de av landstinget valda ledamöterna, som tjänstgöra i hela taxeringsdistriktet, antingen kunna erhålla ersättning som kan variera med hänsyn till de lokala besluten om ersättning eller ock, därest de erhålla bestämd ersättning under hela taxeringsarbetet, kunna komma i åtnjutande av ersättning som i vissa fall kan avvika från de av kommun valda ledamöternas. Den av departementschefen föreslagna ordningen för ersättning åt de av landsting utsedda ledamöterna i fastighetstaxeringsnämnd följer den förra linjen. Den åsyftar att uppnå lika ersättning för de av primärkommun respektive landsting utsedda ledamöterna. Enligt utskottets mening är den senare linjen att föredraga; de därmed förbundna olägenheterna uppvägas av fördelen av att enhetliga regler tillämpas vid alla av landstinget meddelade uppdrag. Beträffande ledamöterna i sådan särskild taxeringsnämnd, som helt väljes av landstingets förvaltningsutskott, synes över huvud ej föreligga något behov av anknytning till de primärkommunala reglerna.

Med hänsyn till vad sålunda anförts vill utskottet för sin del förorda, att ersättningsreglerna utformas efter de av kommittén angivna grunderna. En redaktionell jämkning av kommitténs lagförslag har syntts utskottet lämplig. I övrigt har utskottet ej funnit anledning till erinran mot propositionens förslag i denna del.

Pension.

Kommunallagarna medgiva i sin nuvarande lydelse icke kommun rätt att bevilja pension åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag. En enhetlig praxis från regeringsrätten omvittnar detta förhållande.

Kommittén ansåg, att följande skäl talade för en dylik pensionsrätt. Det vore skäligt att kommunal förtroendeman kunde få åtnjuta pension därest han under en lång följd av år för kommunens räkning utfört ett arbete, som tagit nästan hela hans arbetstid i anspråk och som i andra kommuner utfördes av tjänstemän. Särskilt otillfredsställande måste det anses vara, om en sådan person på grund av att han ägnat sig åt kommunala värv blivit urståndsatt att sörja för sin ålderdom och till följd härav skulle komma i brydsamma ekonomiska omständigheter vid avgången från sina kommunala befattningar.

Angående behovet på landsbygden av en dylik möjlighet framhöll kommittén, att sådant behov hittills framför allt förelegat i medelstora kommuner, där alla förvaltningsbestyr åvila de kommunala förtroendemännen. I och med att kommunindelningsreformen genomfördes skulle en del av dessa kommuner upphöra och det av förtroendemännen utförda arbetet överflyttas på tjänstemän. Behovet av pensioneringsbestämmelser torde därför komma att minskas. I den mån man i de nybildade eller bestående kommunerna infört en till kommunalnämnden centraliserad medelsför-

valtning skulle emellertid ordföranden eller innehavaren av annan befattning inom nämnden alltjämt få ägna hela eller större delen av sin arbetstid åt kommunala göromål. Enligt kommitténs mening kunde därvid stundom uppkomma fall, då det måste anses skäligt, att kommunerna ägde bevilja pension åt en sådan förtroendemän, som under en lång följd av år innehaft sin befattning.

Kommittén framhöll vidare, att det efter kommunindelningsreformens genomförande även i en del kommuner, där det i och för sig vore lämpligast att anställa tjänstemän, med hänsyn till svårigheterna för alla storkommuner att erhålla kompetenta sådana torde bli nödvändigt att åtminstone tills vidare anlita förtroendemän för förvaltningen. I vissa fall torde kommunerna också för dessa förtroendemän få behov av att kunna bevilja pension.

Det föreliggande behovet framginge enligt kommittén därav att det särskilt under senare år funnes exempel på att kommuner beslutat om pensionering. I några kommuner hade fullmäktige direkt i strid med lagen tillerkänt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag pension. I andra kommuner — det torde gälla flertalet fall — hade man i stället på olika omvägar kringgått det förbud mot pensionering, som kommunallagarna nu måste anses innehålla. Vanligen hade förtroendemannen därvid anställts såsom tjänsteman, kanske blott under något år. När han slutat denna tjänst, hade han tillerkänts pension, vars storlek i huvudsak beräknats med hänsyn till det förtroendeuppdrag han tidigare innehaft. Det hade också förekommit, att kommunen för att kunna utge en mot pension svarande ersättning till förtroendemannen inrättat något slags skenbefattning åt denne.

I frågan vilka kommunala förtroendemän, som borde kunna beviljas pension, framhöll kommittén till en början att pension endast borde få utgå till den, som för sitt arbete för kommunens räkning uppburit arvode. Vidare hade den huvudprincipen uppställts, att pension endast skulle kunna komma i fråga för förtroendemän, vilkas arbete med hänsyn till sin art vore jämförbart med vad en tjänsteman har att utföra och vilket också varit av sådan omfattning, att en tjänsteman skulle ha behövt anställas, om arbetsuppgifterna icke anförtrots åt förtroendemannen. I samband härmed avvisade kommittén tanken att landstingen och de kyrkliga kommunerna skulle få befogenhet att pensionera sina förtroendemän. Kommittén fann jämväl övervägande skäl tala mot en rätt för den borgerliga primärkommunen att bevilja pension åt ordföranden i kommunens beslutande organ. Det framhölls, att kommittén vid förslaget framläggande närmast haft ordförande, kassaförvaltare och verkställande ledamöter i vissa nämnder och styrelser i åtanke. Revisorer vore icke i behov av pensionering.

Övriga förutsättningar för pension vore enligt kommitténs mening, att förtroendemannens uppdrag borde vara jämförbart med en tjänstemans, att hänsyn skulle tagas till samtliga de uppdrag för vilka han åtnjutit arvode,

att befattningen innehafts under en lång följd av år, minst tolv, samt att hänsyn borde tagas endast till tid som infallit före fyllda 65 år.

Pensionens storlek borde stå i relation till det arvode som utgått och den tid uppdraget innehafts.

I ett särskilt yttrande av en av kommitténs ledamöter, herr Ragnar Bergh, avstyrktes tanken på pensionering av kommunala förtroendemän. Däremot ansåg reservanten, att primärkommunerna i samband med ändrad kommunindelning eller ändrad organisation av den kommunala förvaltningen under samma betingelser som kommittén angivit i fråga om pension borde beredas möjlighet att tillerkänna gratifikation åt förtroendeman, som lämnade sitt uppdrag. Bestämmelser därom borde införas i särskild författning.

I en annan reservation till kommitténs betänkande, avgiven av herr Yngve Larsson, samt i några remissyttranden framfördes vissa principiella och praktiska betänkligheter mot förslaget, vilka varit utgångspunkt för förslag till en annan lösning av pensionsfrågan. I allmänhet hade härvid förordats att pensioneringsbestämmelserna skulle införas i reglementet för kommunalnämnden eller drätselkammaren. Härigenom skulle pensionen knytas till i förväg angivna objektiva betingelser och man skulle undvika personliga pensionsbeslut.

Departementschefen ansluter sig till kommittén i fråga om pensionering av vissa kommunala förtroendemän och biträder vad kommittén uttalat rörande förutsättningarna för utgivande av pension.

Med avseende å tanken att intaga pensionsbestämmelser i de kommunala reglementena uttalade departementschefen:

De principiella invändningarna mot de kommunala pensionerna synas emellertid med lika stort eller större fog kunna riktas mot den sistnämnda ordningen. Då man talat om att dylika pensioner skulle suddas ut gränserna mellan förtroendemän och tjänstemän lär detta sålunda i ännu högre grad gälla för det fall att pensionerna göras reglementsbundna. Detta skulle ju innebära att varje innehavare av vissa förtroendeuppdrag, som uppfyllde i reglemente fastslagna villkor i fråga om ålder, tjänstetid etc., skulle vara pensionsberättigad. Den som utsågs till en i reglementets pensionsbestämmelser avsedd förtroendepost skulle eventuellt på förhand kunna räkna ut att han efter vissa år kunde få pension, pensionsrätten bleve kanske rentav för honom en förutsättning för att han skulle åtaga sig uppdraget. En sådan förtroendemens ställning synes mig mycket likartad med en tjänstemans. Olägenheterna med denna ordning äro enligt min mening uppenbara. Ifrågasvarande förtroendeuppdrags karaktär skulle förändras sannolikt ofta till nackdel för det kommunala arbetet, man skulle riskera krav på även andra förmåner eller på högre arvode från uppdragstagarens sida och då denne stod under omval skulle det troligen ej sällan bli svårt att utse en annan person, även om detta på sakliga grunder vore väl befogat.

Den av kommittén förordade ordningen, som närmast tar sikte på individuella pensionsbeslut, synes ej behöva få dessa konsekvenser. Pensionsfrågan kommer med en sådan ordning sannolikt att bli aktuell och därför

påverka förtroendeuppdragets karaktär först då förutsättningarna för pensionering kunna väntas vara för handen inom en nära framtid, däremot knappast då vederbörande utses till sin förtroendepost. Och har pensionsrätten icke i lagen bundits vid i detalj angivna förutsättningar om tjänstetid och levnadsålder, synas icke heller vid förstnämnda tidpunkt olägenheterna behöva vara så betydande. Risker för att vederbörande skulle »bita sig fast» vid sitt förtroendeuppdrag endast för att bli berättigad till pension torde sålunda vara ringa. En sådan inställning kan däremot tänkas förekomma — och detta redan med nuvarande bestämmelser — på den grund att vederbörande är så ekonomiskt beroende av arvoden från kommunen, att han ej gärna vill lämna sina uppdrag. I dylika fall böra alltså pensionsmöjligheten i stället för att hålla kvar uppdragstagaren kunna underlätta hans avgång vid en för kommunen lämplig tidpunkt.

Mot systemet med särskilda pensionsbeslut i varje individuellt fall har jämväl invänts att det härvid skulle vara svårt att undvika ovidkommande personliga eller politiska hänsyn. Emellertid torde denna anmärkning med visst fog kunna riktas även mot möjligheten att ge förtroendeman arvode; också vid arvodesättningen kunna nog hänsynstaganden av antydd art spela en viss roll. Självfallet böra dock pensionsbestämmelserna avfattas så, att missbruk i antydd riktning såvitt möjligt förhindras — jag vill redan i detta sammanhang nämnda, att jag därför ansluter mig till förslaget om underställning av pensionsbesluten. Det bör även understrykas, att pension över huvud taget icke bör komma i fråga annat än i undantagsfall. Statskontorets anmärkning att förtroendeuppdraget och därmed förenat arvode icke gäve tillräckliga hållpunkter för en pensionering gäller knappast i samma grad om detta fasthålls. För att undantagskaraktären skall markerats torde, såsom förordats av ett par länsstyrelser, i själva lagen böra angivas att pension endast får beviljas, då särskilda skäl därtill äro.

Beträffande tillämpningen av pensionsbestämmelserna kan jag i huvudsak hänvisa till vad kommittén anförde. Jag vill emellertid ånyo understryka, att pensionen icke får betraktas som en normal och regelmässig form för ersättning till vissa förtroendemen på samma sätt som dagtraktamente eller arvode. Det bör icke vara så att pension beviljas åt varje förtroendeman, som till nöds uppfyller de formella förutsättningarna. Utöver dessa böra alltid några särskilda skäl finnas, som kunna motivera pension just i det aktuella fallet. Med hänsyn härtill anser jag personliga pensionsbeslut i efterhand stå bättre i överensstämmelse med de föreslagna bestämmelsernas utformning och syfte än beslut grundade på något slags pensionsreglemente. De kunna dock icke anses hindra en kommun från att sålunda på förhand reglera pensionsfrågan för vissa förtroendemen. Förutsätter ett sådant reglemente icke ett senare beslut av fullmäktige i varje särskilt fall, bör reglementet i likhet med övriga pensionsbeslut underställas länsstyrelsen, som härvid har att pröva bl. a. om särskilda skäl för pension kan anses föreligga i de i reglementet avsedda fallen.

I motionen nr I: 388 av herr *Mannerskantz* hemställes, »dels att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 88 måtte bifalla Kungl. Maj:ts förslag med den ändringen att 4 mom. 25 § samt stycket b, 80 § i lagen om kommunalstyrelse på landet jämte motsvarande paragrafer i lagen om

kommunalstyrelse i stad och i lagen om kommunalstyrelse i Stockholm måtte utgå, samt dels att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till sådana bestämmelser, att primärkommun beredes möjligheter att under särskilda villkor tillerkänna gratifikation åt förtroendemän, som under viss övergångsperiod lämnar sitt kommunala uppdrag».

I motionen II: 479 av herr *Larsson* i Stockholm uttalas, att pensionering i huvudsak endast torde behöva förekomma i fråga om sådana förtroendeuppdrag, som äga en grundläggande organisatorisk betydelse för förvaltningen i dess helhet såsom fallet kan vara exempelvis med en kommunalnämnds- eller drätselkamarordförande eller annan inom den centrala förvaltningsmyndigheten särskilt utsedd verkställande ledamot. Bestämmelser om arvode och pension torde enligt motionären i sådant fall böra intagas i reglementet för kommunalnämnden eller drätselkammaren. Om pensionens objektiva förutsättningar sålunda i förväg angäves, förminskades de risker för missbruk som vid personliga pensionsbeslut onekligen kunde föreligga. En reglering av pensionsfrågan i förväg, antingen genom bestämmelser i ett reglemente eller genom särskilt kommunalt beslut om villkoren för pension, vore ägnat att frigöra pensionsfrågans prövning från obehöriga politiska och personliga hänsyn. Motionären hemställer, att riksdagen vid bifall till de i propositionen framlagda lagförslagen jämväl måtte godtaga de i motionen utvecklade synpunkterna.

Utskottet.

Vid ställningstagandet till frågan huruvida vissa förtroendemän böra kunna komma i åtnjutande av pension ha meningarna brutits. Såväl inom kommittén som bland remissinstanserna och i motionen I: 388 ha betänkligheter anförts mot införandet av bestämmelser om pension. Det synes utskottet, att de anförda betänkligheterna inrymma överdrivna farhågor om en alltför extensiv tillämpning av pensionsreglerna. De i lagtexten angivna förutsättningarna för utgivande av pension liksom det föreslagna underställningsförfarandet utgöra i förening med kommunernas naturliga återhållsamhet i ekonomiska frågor enligt utskottets mening tillräcklig garanti för att missbruk i förevarande avseende icke skall behöva förekomma. Utskottet vill emellertid för sin del understryka nödvändigheten av en restriktiv tillämpning av pensionsreglerna i anslutning till uttalandena i kommittébetänkandet och propositionen, vilka jämte riksdagens egna uttalanden i ämnet böra vara vägledande för länsstyrelserna vid bedömandet av underställda beslut.

Utskottet tillstyrker sålunda förslaget att pension under de givna förutsättningarna må kunna utgå till vissa kommunala förtroendemän och avstyrker alltså motionen I: 388.

Vad härefter angår de närmare förutsättningarna för utgivande av pension synas dessa sådana de angivits av kommittén och departementschefen i huvudsak väl avvägda.

I ett avseende vill utskottet emellertid förorda en annan bedömningsgrund för pension, nämligen i frågan huruvida densamma bör vara beroende av att förtroendemannen åtnjutit arvode eller ej. Fall kunna uppkomma, då förtroendemannen, som ägnat övervägande delen av sin arbetstid åt de kommunala uppdragen utan att därför åtnjuta arvode, bör kunna tilldelas pension. Ehuru dessa fall torde bliva relativt sällsynta, böra enligt utskottets mening de uttalanden som göras i lagstiftningens förarbeten icke förhindra utgivande av pension till förtroendemannen. Utskottets ståndpunkt härvidlag medför även, att den relation emellan arvode och pension, som kommittén förutsatt skola råda, i vissa fall icke kan upprätthållas. Någon ändring i lagtexten föranledes icke härav.

Att, på sätt i motionen II: 479 föreslås, bestämmelser om pension skola intagas i de kommunala reglementena finner utskottet mindre lämpligt. Risk föreligger nämligen därvid, att pensionering skulle bliva följderna i större utsträckning än som är nödvändig vid individuella pensionsbeslut i efterhand, vartill kommer svårigheten att vid förtroendeuppdragets början förutse de omständigheter som i det särskilda fallet kunna berättiga till pension. Till vad departementschefen i förevarande avseende anfört ansluter sig utskottet även i övrigt. Utskottet, som sålunda icke kan tillstyrka bifall till vad i förevarande motion anförts, vill dock framhålla, att den ordning motionären åsyftar i särskilda fall kan vara ändamålsenlig och då bör kunna genomföras.

Under hänvisning till vad i det föregående anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, med bifall till vad i Kungl. Maj:ts förevarande proposition under punkterna 1)–6) och 8) föreslagits samt med avslag å motionerna I: 388 och II: 480, måtte antaga följande

Lag

angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet.

Härigenom förordnas, att 25 § 1, 2, 3 och 4 mom. samt 42 och 80 §§ lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse på landet¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse:)

25 §.

1 mom. Kommunalstämmas ordförande är icke i denna sin egenskap berättigad att uppbära arvode eller ersättning för andra med uppdraget förenade kostnader än för skrivhjälp, skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter, som för kommunens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande. Kommunalstämman må för ett år i sänder besluta, att sådan ersättning skall utgå med visst belopp, vilket icke må överstiga vad skäligt är med hänsyn till beräkneliga utgifter av nämnda art.

2 mom. Där det finnes av behovet påkallat, äger kommunalstämman besluta, att ledamot av kommunalnämnden och vald ledamot av annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning ävensom revisor skola för deltagande i sammanträde eller för rättning inom kommunen i kommunens angelägenhet åtnjuta gottgörelse av kommunens medel i form av dagtraktamente med högst fem kro-

(Föreslagen lydelse:)

25 §.

1 mom. Kommunalstämman må besluta, att stämmans ordförande skall åtnjuta arvode för med uppdraget förenat arbete. Arvodets belopp skall bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad som är skäligt med hänsyn till göromålens omfattning och art. Kommunalstämman äger ock för ett år i sänder med visst belopp bevilja ersättning åt ordföranden för utgifter, som för kommunens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande.

2 mom. Kommunalstämman äger besluta, att ledamot av kommunalnämnden och utsedd ledamot av annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning ävensom revisor skola för deltagande i sammanträde eller för rättning inom kommunen i kommunens angelägenhet åtnjuta gottgörelse av kommunens medel i form av dagtraktamente. Dagtraktamente må ej överstiga tio kronor för samman-

¹ Senaste lydelse av 80 §, se SFS 1946: 485.

(Nuvarande lydelse:)

nor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Kommunalstämman må ock besluta, där *kommunikationsförhållandena anses sådant kräva och väglängden mellan ledamotens eller revisorns hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, att reseersättning skall utgå till ledamoten eller revisorn. Denna ersättning må icke överstiga hälften av belopp, beräknat efter lägsta avgift för automobil eller hästskjuts, där icke järnväg eller omnibus är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, ej heller överstiga avgiften för tredje klass plats på järnväg eller plats i omnibus, där något av dessa fortskaffningsmedel finnes, eller för salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.*

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i kommunens angelägenhet företages utom kommunen av person, som sägs i första stycket, må, om kommunalstämman så besluter, utgå efter *annan grund än nu är sagt.*

3 mom. Jämte gottgörelse, som beslutes enligt 2 mom., samt ersättning för *kostnader för skrivmaterialier, postporton och dylika* utgifter, som för kommunens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande, må efter

(Föreslagen lydelse:)

trädes- eller förrättningsdag; *dock må med avseende å särskilt tidskrävande sammanträde eller förrättning eller där det eljest finnes påkallat av särskilda förhållanden traktamentet sättas till högre belopp.*

Där väglängden mellan ledamotens eller revisorns hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än tre kilometer, må kommunalstämman ock besluta, att *resekostnadsersättning* skall utgå till ledamoten eller revisorn. *I den mån resa kan företagas med järnväg, omnibus eller fartyg, må ersättningen ej överstiga avgiften för tredje klass plats på järnväg, plats i omnibus eller salongsplats på fartyg. Eljest må ersättningen högst motsvara lägsta avgiften för taxeaomobil.*

Är ledamot eller revisor, som avses i första stycket, bosatt på så stort avstånd från sammanträdes- eller förrättningsstället, att *resan fram eller åter måste företagas å särskild dag, må kommunalstämman besluta, att ersättning för resdag skall utgå efter de grunder, som kommunalstämman fastställer.*

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i kommunens angelägenhet företages utom kommunen av person, som sägs i första stycket, må, om kommunalstämman så besluter, utgå efter *särskild grund.*

3 mom. Jämte gottgörelse, som beslutes enligt 2 mom., må efter kommunalstämmans bestämmande till sådan ledamot av kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande *eller som eljest i viss befattning inom styrelsen,*

(Nuvarande lydelse:)

kommunalstämman bestämmande för med uppdraget förenat *besvär* utgå arvode till sådan ledamot av kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock till revisor. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålens omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig. Ersättningen för kostnader för skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter må, med iakttagande av vad i 1 mom. är stadgat för där avsett fall, bestämmas att utgå med visst belopp.

4 mom. Sammanlagda beloppet av beslutade ersättningar, som omfattas i denna paragraf och som ej avse kostnader för skrivhjälp, skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter, må icke överstiga vad kommunens ekonomiska bärkraft utan större olägenhet medgiver.

42 §.

Kommunalfullmäktige må besluta, att, där väglängden mellan kommunalfullmäktigs hemvist och fullmäktiges sammanträdeslokal överstiger tio kilometer, *reseersättning* vid deltagande i fullmäktiges sammanträde skall utgå till honom, dock allenast enligt de grunder, som i 25 § 2 mom.

(Föreslagen lydelse:)

nämnden eller beredningen eller *efter särskilt uppdrag* utför arbete av mera betydande omfattning, så ock till revisor utgå *dels* arvode för med uppdraget förenat arbete och *dels* ersättning med visst belopp för utgifter, som för kommunens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande. Vid bestämmande av arvode och ersättning för utgifter skall iakttagas vad i 1 mom. är föreskrivet för där angivet fall.

4 mom. När särskilda skäl därtill äro, må kommunalstämman bevilja pension åt ledamot av kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som under en lång följd av år innehaft befattning eller uppdrag som i 3 mom. avses samt däråt ägnat övervägande delen av sin arbetstid.

42 §.

Kommunalfullmäktige må besluta, att, där väglängden mellan kommunalfullmäktigs hemvist och fullmäktiges sammanträdeslokal överstiger tre kilometer, *reskostnadsersättning* vid deltagande i fullmäktiges sammanträde skall utgå till honom enligt de grunder, som i 25 § 2 mom.

(Nuvarande lydelse:)

första stycket äro stadgade för där avsedda fall, och med motsvarande tillämpning av föreskriften i samma paragraf 4 mom.

(Föreslagen lydelse:)

andra stycket äro stadgade för där avsedda fall.

Där kommunalfullmäktig är bosatt på så stort avstånd från kommunalfullmäktiges sammanträdeslokal, att resan fram eller åter måste företagas å särskild dag, må fullmäktige tillika besluta, att ersättning för resdag skall utgå efter de grunder, som fullmäktige bestämma.

80 §.

Länsstyrelsens godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt beslut, vilka:

a) äro ämnade ————— inom kommunen;

b) avse arvode enligt 25 § 3 mom., där beslutet ej allenast innefattar förnyande av dylikt för nästföregående år fattat, lagligen gällande beslut; eller

b) avse pension enligt 25 § 4 mom.; eller

c) avse utgifter ————— fem år.

Samtliga av kommunen för ett och samma kalenderår fattade, under b) omförmälda beslut, därå fastställelse erfordras, skola samtidigt och senast under det år besluten avse underställas länsstyrelsens prövning, vid äventyr att beslut, såvida ej särskilda omständigheter anses böra föranleda undantag, icke vinner godkännande. Till ledning vid prövningen av dessa beslut skall tillgång beredas länsstyrelsen till tablå över kommunens ekonomiska ställning det år besluten avse.

Hurusom i ————— kommunal fondbildning.

Underställt beslut ————— därför uppgivas.

Över vägrad ————— hos Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951.

Lag

angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad.

Härigenom förordnas, att 29 § 1, 2, 3 och 4 mom. samt 75 § lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse i stad¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse:)

29 §.

1 mom. Stadsfullmäktiges ordförande är icke i denna sin egenskap berättigad uppbara arvode eller ersättning för andra med uppdraget förenade kostnader än för skrivhjälp, skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter, som för stadens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande. Stadsfullmäktige må för ett år i sänder besluta, att sådan ersättning skall utgå med visst belopp, vilket icke må överstiga vad skäligt är med hänsyn till beräkneliga utgifter av nämnda art.

(Föreslagen lydelse:)

29 §.

1 mom. Stadsfullmäktige må besluta, att fullmäktiges ordförande skall åtnjuta arvode för med uppdraget förenat arbete. Arvodets belopp skall bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad som är skäligt med hänsyn till göromålens omfattning och art. Stadsfullmäktige äga ock för ett år i sänder med visst belopp bevilja ersättning åt ordföranden för utgifter, som för stadens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande.

Enligt stadsfullmäktiges bestämmande må, där väglängden mellan stadsfullmäktigs hemvist och fullmäktiges sammanträdeslokal är större än tre kilometer, resekostnadsersättning vid deltagande i fullmäktiges sammanträde utgå till fullmäktig. I den mån resa kan företagas med järnväg, omnibus, spårväg eller fartyg, må ersättningen ej över-

¹ Senaste lydelse av 75 §, se SFS 1946: 486.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

stiga avgiften för tredje klass plats på järnväg, plats i omnibus eller spårvagn eller salongsplats på fartyg. Eljest må ersättningen högst motsvara lägsta avgiften för taxea-utomobil.

Där stadsfullmäktig är bosatt på så stort avstånd från stadsfullmäktiges sammanträdeslokal, att resan fram eller åter måste företagas å särskild dag, må fullmäktige besluta, att ersättning för resdag skall utgå efter de grunder, som fullmäktige bestämma.

2 mom. Där det finnes av behovet påkallat, äga stadsfullmäktige besluta, att vald ledamot av drätselkammaren och av annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning ävensom revisor skola för deltagande i sammanträde eller förrättning inom staden i stadens angelägenhet åtnjuta gottgörelse av stadens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Stadsfullmäktige må ock besluta, där kommunikationsförhållandena anses sådant kräva och väglängden mellan ledamotens eller revisorns hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, att reseersättning skall utgå till ledamoten eller revisorn. Denna ersättning må icke överstiga hälften av belopp, beräknat efter lägsta avgift för automobil eller hästskjuts, där icke järnväg eller omnibus är att tillgå eller fartygs-lägenhet begagnas, ej heller överstiga avgiften för tredje klass plats på järnväg eller plats i omnibus, där

2 mom. Stadsfullmäktige äga besluta, att ledamot av drätselkammaren och utsedd ledamot av annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning ävensom revisor skola för deltagande i sammanträde eller förrättning inom staden i stadens angelägenhet åtnjuta gottgörelse av stadens medel i form av dagtraktamente. Dagtraktamente må ej överstiga tio kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag; dock må med avseende å särskilt tidskrävande sammanträde eller förrättning eller där det eljest finnes påkallat av särskilda förhållanden traktamentet sättas till högre belopp.

Där väglängden mellan ledamotens eller revisorns hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än tre kilometer, må stadsfullmäktige ock besluta, att resekostnadsersättning skall utgå till ledamoten eller revisorn enligt de grunder, som i 1 mom. andra stycket äro stadgade för där avsedda fall.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

något av dessa fortskaffningsmedel finnes, eller för salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Är ledamot eller revisor, som avses i första stycket, bosatt på så stort avstånd från sammanträdes- eller förrättningsstället, att resan fram eller åter måste företagas å särskild dag, må stadsfullmäktige besluta, att ersättning för resdag skall utgå efter de grunder, som fullmäktige bestämma.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i stadens angelägenhet företages utom staden av person, som sägs i första stycket, må, om stadsfullmäktige så besluta, utgå efter annan grund än nu är sagt.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i stadens angelägenhet företages utom staden av person, som sägs i första stycket, må, om stadsfullmäktige så besluta, utgå efter särskild grund.

3 mom. Jämte gottgörelse, som beslutes enligt 2 mom., samt ersättning för kostnader för skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter, som för stadens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande, må efter stadsfullmäktiges bestämmande för med uppdraget förenat besvär utgå arvode till sådan ledamot av drätselkammaren eller annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom kammaren, styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock till revisor. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålens omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med

3 mom. Jämte gottgörelse, som beslutes enligt 2 mom., må efter stadsfullmäktiges bestämmande till sådan ledamot av drätselkammaren eller annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande eller som eljest i viss befattning inom kammaren, styrelsen, nämnden eller beredningen eller efter särskilt uppdrag utför arbete av mera betydande omfattning, så ock till revisor utgå dels arvode för med uppdraget förenat arbete och dels ersättning med visst belopp för utgifter, som för stadens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande. Vid bestämmande av arvode och ersättning för utgifter skall iakttagas vad i 1 mom. första stycket är föreskrivet för där angivet fall.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig. Ersättningen för kostnader för skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter må, med iakttagande av vad i 1 mom. är stadgat för där avsett fall, bestämmas att utgå med visst belopp.

4 mom. Sammanlagda beloppet av beslutade ersättningar, som omfattas i denna paragraf och som ej avse kostnader för skrivhjälp, skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter, må icke överstiga vad stadens ekonomiska bärkraft utan större olägenhet medger.

4 mom. När särskilda skäl därtill äro, må stadsfullmäktige bevilja pension åt ledamot av drätselkammaren eller annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som under en lång följd av år innehaft befattning eller uppdrag som i 3 mom. avses samt däråt ägnat övervägande delen av sin arbetstid.

75 §.

75 §.

Länsstyrelsens godkännande erfordras för att givande kraft åt beslut, vilka:

a) innefatta av — — — — — stadens donationsjord.

b) avse arvode enligt 29 § 3 mom., där beslutet ej allenast innefattar förnyande av dylikt för nästföregående år fattat, lagligen gällande beslut; eller

b) avse pension enligt 29 § 4 mom.; eller

c) avse utgifter — — — — — fem år.

Beslut, som — — — — — drätselkammaren insändas.

Samtliga av staden för ett och samma kalenderår fattade, under b) omnämnda beslut, därå fastställelse erfordras, skola samtidigt och senast under det år besluten avse underställas länsstyrelsens prövning, vid äventyr att beslut, såvida ej särskilda omständigheter anses böra föranleda undantag, icke vinner godkännande. Till ledning vid prövningen av dessa

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

beslut skall tillgång beredas länsstyrelsen till tablå över stadens ekonomiska ställning det år besluten avse.

Hurusom i — — — — — kommunal fondbildning.

Underställt beslut — — — — — därför uppgivas.

Över vägrad — — — — — hos Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951.

Lag

angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse.

Härigenom förordnas, att 22, 39 och 67 §§ lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse:)

22 §.

Vad om landskommuns eller stads rätt att besluta om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag är stadgat skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om kyrkostämmas befogenhet att besluta om ersättning åt stämmans ordförande, om dagtraktamente och *reseersättning* åt *vald* ledamot av kyrkoråd eller skolråd eller annan för handhavande av församlingens angelägenheter tillsatt styrelse, nämnd eller beredning eller åt revisor samt om arvode åt revisor eller åt ledamot, som utsetts till ordförande, *sekreterare*, *räkenskapsförare*, *kassaförvaltare*, *föredragande* eller *verkställande ledamot* eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom rådet, styrelsen, nämnden eller beredningen.

(Föreslagen lydelse:)

22 §.

Vad om landskommuns eller stads rätt att besluta om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag är stadgat skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om kyrkostämmas befogenhet att besluta om *arvode och ersättning för utgifter* åt stämmans ordförande, om dagtraktamente, *ersättning för särskild resdag* och *resekostnadsersättning* åt *utsedd* ledamot av kyrkoråd eller skolråd eller annan för handhavande av församlingens angelägenheter tillsatt styrelse, nämnd eller beredning eller åt revisor samt om arvode *och ersättning för utgifter* åt revisor eller åt *sådan* ledamot av rådet, styrelsen, nämnden eller beredningen, som utsetts till ordförande eller *som eljest i viss* befattning inom rådet, styrelsen, nämnden eller beredningen *eller efter särskilt uppdrag utför arbete av mera betydande omfattning*.

¹ Senaste lydelse av 67 §, se SFS 1936:285.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

39 §.

Vad om landskommuns rätt att besluta om *reseersättning* åt kommunalfullmäktig är stadgat skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om församlings befogenhet att besluta sådan *ersättning* åt kyrkofullmäktig.

67 §.

Länsstyrelsens godkännande *erfordras* för att *giva gällande kraft* åt beslut rörande *arvode* enligt 22 §, där beslutet *ej allenast innefattar förnyande av dylikt för nästföregående år fattat, lagligen gällande beslut.*

Samtliga av församlingen för ett och samma kalenderår fattade beslut, därå *fastställelse sålunda erfordras, skola samtidigt och senast under det år besluten avse underställas länsstyrelsens prövning, vid äventyr att beslut, såvida ej särskilda omständigheter anses böra föranleda undantag, icke vinner godkännande. Till ledning vid prövningen av dessa beslut skall tillgång beredas länsstyrelsen till tablå över församlingens ekonomiska ställning det år besluten avse.*

Hurusom i — — — — — kommunal fondbildning.
 Underställt beslut — — — — — därför uppgivas.
 Över vägrad — — — — — hos Konungen.

39 §.

Vad om landskommuns *eller stads* rätt att besluta om *resekostnadsersättning och ersättning för särskild resdag* åt kommunalfullmäktig *eller stadsfullmäktig* är stadgat skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om församlings befogenhet att besluta sådan *gottgörelse* åt kyrkofullmäktig.

67 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951.

Lag

angående ändring i lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm.

Härigenom förordnas, att 28 §, 42 § 3 mom. och 64 § lagen den 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse:)

28 §.

1 mom. Stadsfullmäktiges ordförande och vice ordförande äro icke i denna sin egenskap berättigade att uppbära arvode eller ersättning för andra med uppdraget förenade kostnader än för sådana, som förorsakas av representationsuppgifter, där dylik ersättning finnes erforderlig och av stadsfullmäktige medgives. Stadsfullmäktige må för ett år i sänder besluta, att ersättningen skall utgå med visst belopp, vilket icke må överstiga vad skäligt är med hänsyn till beräknliga kostnader av nämnda art.

(Föreslagen lydelse:)

28 §.

1 mom. Stadsfullmäktige må besluta, att fullmäktiges ordförande skall åtnjuta arvode för med uppdraget förenat arbete. Arvodets belopp skall bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad som är skäligt med hänsyn till göromålen omfattning och art. Stadsfullmäktige äga ock för ett år i sänder med visst belopp bevilja ersättning åt ordföranden och vice ordförandena för utgifter, som för stadens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande.

Enligt stadsfullmäktiges bestämmande må, där väglängden mellan stadsfullmäktigs hemvist och fullmäktiges sammanträdeslokal är större än tre kilometer, resekostnadsersättning vid deltagande i fullmäktiges sammanträde utgå till fullmäktig. I den mån resa kan företagas

¹ Senaste lydelse av 28 § 2 och 3 mom. samt 42 § 3 mom., se SFS 1940:153 samt av 64 §, se SFS 1946:489.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

med järnväg, omnibus, spårväg eller fartyg, må ersättningen ej överstiga avgiften för tredje klass plats på järnväg, plats i omnibus eller spårvagn eller salongsplats på fartyg. Eljest må ersättningen högst motsvara lägsta avgiften för taxeaomobil.

2 mom. Där det finnes av behovet påkallat, äga stadsfullmäktige besluta, att annan ledamot av stadskollegiet än kollegiets ordförande ävensom vald ledamot av drätselnämnden eller annan stadens nämnd eller av annan beredning än borgarrådsberedningen, så ock revisor skola för deltagande i sammanträde eller förrättning inom staden i stadens angelägenhet åtnjuta gottgörelse av stadens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Stadsfullmäktige må ock besluta, där kommunikationsförhållandena anses sådant kräva och väglängden mellan ledamotens eller revisorns hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, att reseersättning skall utgå till ledamoten eller revisorn. Denna ersättning må icke överstiga hälften av belopp, beräknat efter lägsta avgift för automobil eller hästskjuts, där icke järnväg, spårväg eller omnibus är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, ej heller överstiga avgiften för tredje klass plats på järnväg eller plats i spårvagn eller omnibus, där något av dessa fortskaffningsmedel finnes, eller för salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

2 mom. Stadsfullmäktige äga besluta, att annan ledamot av stadskollegiet än kollegiets ordförande ävensom utsedd ledamot av annan kommunal nämnd eller beredning än borgarrådsberedningen, så ock revisor skola för deltagande i sammanträde eller förrättning inom staden i stadens angelägenhet åtnjuta gottgörelse av stadens medel i form av dagtraktamente. Dagtraktamente må ej överstiga tio kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag; dock må med avseende å särskilt tidskrävande sammanträde eller förrättning eller där det eljest finnes påkallat av särskilda förhållanden traktamentet sättas till högre belopp.

Där väglängden mellan ledamotens eller revisorns hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än tre kilometer, må efter stadsfullmäktiges bestämmande resekostnadsersättning utgå till ledamoten eller revisorn enligt de grunder, som i 1 mom. andra stycket äro stadgade för där avsedda fall.

Ersättning för — — — — — är sagt.

(Nuvarande lydelse:)

3 mom. Jämte gottgörelse, som beslutes enligt 2 mom., må efter stadsfullmäktiges bestämmande för med uppdraget förenat *besvär* utgå arvode till annan ledamot av stadskollegiet än kollegiets ordförande ävensom till ledamot av *drättsnämnden* eller annan *stadens* nämnd eller av *annan* beredning än borgarrådsberedningen, där han efter särskilt uppdrag utför arbete av *väsentligt större* omfattning än *övrige* ledamöter, så ock till revisor. *I detta moment avsett arvode skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålens omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.*

4 mom. Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om arvode eller annan ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag, skall vad sålunda finnes särskilt stadgat lända till efter rättelse.

(Föreslagen lydelse:)

3 mom. Jämte gottgörelse, som beslutes enligt 2 mom., må efter stadsfullmäktiges bestämmande för med uppdraget förenat *arbete* utgå arvode till annan ledamot av stadskollegiet än kollegiets ordförande ävensom till ledamot av annan *kommunal* nämnd eller beredning än borgarrådsberedningen, där han *i viss befattning inom kollegiet, nämnden eller beredningen* eller efter särskilt uppdrag utför arbete av *mera betydande* omfattning, så ock till revisor. *Vid arvodets bestämmande skall iakttagas vad i 1 mom. första stycket är föreskrivet för där angivet fall.*

4 mom. När särskilda skäl därtill äro, må stadsfullmäktige bevilja pension åt ledamot av stadskollegiet eller annan kommunal nämnd eller beredning än borgarrådsberedningen, som under en lång följd av år innehaft befattning såsom kollegiets ordförande eller uppdrag som i 3 mom. avses samt däråt ägnat övervägande delen av sin arbetstid.

5 mom. Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om arvode eller annan ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag, skall vad sålunda finnes särskilt stadgat lända till efter rättelse.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

42 §.

3 mom. Borgarråd åtnjuter årsarvode, som bestämmes av stadsfullmäktige. Med befattningen såsom borgarråd må icke utan stadsfullmäktiges medgivande förenas annan befattning i statens eller kommunens tjänst eller annat jämförligt allmänt eller enskilt uppdrag.

42 §.

3 mom. Borgarråd åtnjuter årsarvode samt rätt till pension efter stadsfullmäktiges bestämmande. Med befattningen såsom borgarråd må icke utan stadsfullmäktiges medgivande förenas annan befattning i statens eller kommunens tjänst eller annat jämförligt allmänt eller enskilt uppdrag.

64 §.

Överståthållarämbetets stadfästelse erfordras för att givande kraft åt beslut, vilka:

64 §.

a) avse ersättning eller arvode enligt 28 § 1 eller 3 mom., där beslutet ej allenast innefattar förnyande av dylikt för nästföregående år fattat, lagligen gällande beslut;

a) avse pension enligt 28 § 4 mom.;

b) avse utgifter — — — — — fem år; eller

c) avse åläggande — — — — — allmänna grund.

Hurusom i — — — — — kommunal fondbildning.

Underställt beslut — — — — — därför uppgivas.

Över vägrad — — — — — hos Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951.

Lag

angående ändrad lydelse av 23 och 70 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm.

Härigenom förordnas, att 23 och 70 §§ lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse i Stockholm¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse:)

23 §.

Kyrkofullmäktiges ordförande är icke i denna sin egenskap berättigad att uppbära arvode eller ersättning för andra med uppdraget förenade kostnader än för skrivhjälp, skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter, som för församlingens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande. Kyrkofullmäktige må för ett år i sänder besluta, att sådan ersättning skall utgå med visst belopp, vilket icke må överstiga vad skäligt är med hänsyn till beräkneliga utgifter av nämnda art.

Vad om stadsfullmäktiges rätt att besluta om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag är stadgat skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om kyrkofullmäktiges befogenhet att besluta om dagtraktamente och reseersättning åt vald ledamot av kyrkoråd eller skolråd eller annan för handhavande av församlingens angelägenheter tillsatt styrelse, nämnd eller beredning eller åt revi-

(Föreslagen lydelse:)

23 §.

Vad om stadsfullmäktiges rätt att besluta om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag är stadgat skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om kyrkofullmäktiges befogenhet att besluta om *arvode och ersättning för utgifter åt kyrkofullmäktiges ordförande, om resekostnadsersättning åt kyrkofullmäktig, om dagtraktamente och resekostnadsersättning åt utsedd ledamot av kyr-*

¹ Senaste lydelse av 70 §, se SFS 1936:288.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

sor samt om arvode åt revisor eller åt ledamot, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvallare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom rådet, styrelsen, nämnden eller beredningen.

koråd eller skolråd eller annan för handhavande av församlingens angelägenheter tillsatt styrelse, nämnd eller beredning eller åt revisor samt om arvode åt revisor eller åt sådan ledamot av rådet, styrelsen, nämnden eller beredningen, som utsetts till ordförande eller som eljest i viss befattning inom rådet, styrelsen, nämnden eller beredningen eller efter särskilt uppdrag utför arbete av mera betydande omfattning.

70 §.

70 §.

Överståthållarämbetets godkännande erfordras för att gälla kraft åt beslut rörande arvode enligt 23 § andra stycket, där beslutet ej allenast innefattar förnyande av dylikt för nästföregående år fattat, lagligen gällande beslut.

Samtliga av församlingen för ett och samma kalenderår fattade beslut, därå fastställelse sålunda erfordras, skola samtidigt och senast under det år besluten avse underställas överståthållarämbetets prövning, vid äventyr att beslut, såvida ej särskilda omständigheter anses böra föranleda undantag, icke vinner godkännande. Till ledning vid prövningen av dessa beslut skall tillgång beredas överståthållarämbetet till tablå över församlingens ekonomiska ställning det år besluten avse.

Hurusom i — — — — — kommunal fondbildning.

Underställt beslut — — — — — därför uppgivas.

Över vägrad — — — — — hos Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951.

Lag

angående ändring i lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting.

Härigenom förordnas, att 23 § samt 43 § 1 och 2 mom. lagen den 20 juni 1924 om landsting¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse:)

23 §.

Landstingsman, som ej bor å den ort, där landstinget hålles, åtnjuter under landstingets möte samt under resan fram och åter av landstingets medel dagtraktamente med 24 kronor ävensom resekostnadsersättning, *beräknad efter* avgiften i andra klassens vagn å järnväg eller, om sådan vagnsklass icke finnes, i tredje klassens vagn, *för en* hyttplats eller, när hyttplats ej förekommer, *en* salongsplats på fartyg *samt*, i den mån *resan icke* kan företagas med järnväg eller fartyg, *ersättning per tillryggalagd kilometer, beräknad efter lägsta inom landstingsområdet för taxea-*automobil *fastställda taxa.*

Landstingsman, som — — — — — 16 kronor.
Till den, — — — — — hans ställe.

43 §.

1 mom. Landstinget äger rätt besluta, att ledamot av förvaltningsutskottet samt ulsedd ledamot av an-

(Föreslagen lydelse:)

23 §.

Landstingsman, som ej bor å den ort, där landstinget hålles, åtnjuter under landstingets möte samt under resan fram och åter av landstingets medel dagtraktamente med 24 kronor ävensom resekostnadsersättning. I den mån *resa* kan företagas med järnväg, *omnibus, spårväg* eller fartyg, *må ersättningen ej överstiga* avgiften *för plats* i andra klassens vagn å järnväg eller, om sådan vagnsklass icke finnes, i tredje klassens vagn, *plats i omnibus eller spårvagn eller* hyttplats på fartyg eller, när hyttplats ej förekommer, salongsplats. *Eljest må ersättningen högst motsvara lägsta avgiften för taxea-*automobil.

43 §.

1 mom. Landstinget äger rätt besluta, att ledamot av förvaltningsutskottet samt utsedd ledamot av an-

¹ Senaste lydelse av 23 §, se SFS 1949: 89.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

nan landstingets styrelse eller nämnd eller av styrelse för landstingets inrättning eller av särskild beredning mellan landstingets möten ävensom revisor för granskning av landstingets eller sådan inrättnings förvaltning skall för deltagande i sammanträde eller förrättning i landstingets angelägenhet inom landstingsområdet av landstingets medel åtnjuta dagtraktamente och *reseersättning*. Ej må dagtraktamente eller *reseersättning* sättas till högre belopp än som i motsvarande fall skulle till landstingsman utgå enligt de i 23 § angivna grunder.

Ersättning för — — — — — är sagt.

2 mom. Jämte gottgörelse, som enligt 1 mom. beslutas, samt ersättning för *kostnader för skrivmaterialier, postporton och annan dylik utgift, som för uppdragets fullgörande kräves*, må efter landstingets bestämmande för *det* med uppdraget förändade besvär utgå arvode till sådan ledamot av förvaltningsutskottet eller av annan i 1 mom. omförmäld styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande, *sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande* befattning inom utskottet, styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock till revisor, varom i 1 mom. sägs. *Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålens omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av*

nan landstingets styrelse eller nämnd eller av styrelse för landstingets inrättning eller av särskild beredning mellan landstingets möten ävensom revisor för granskning av landstingets eller sådan inrättnings förvaltning skall för deltagande i sammanträde eller förrättning i landstingets angelägenhet inom landstingsområdet av landstingets medel åtnjuta dagtraktamente och *reskostnadsersättning*. Ej må dagtraktamente eller *reskostnadsersättning* sättas till högre belopp än som i motsvarande fall *högst* skulle utgå till landstingsman enligt de i 23 § angivna grunder.

2 mom. Jämte gottgörelse, som beslutas enligt 1 mom., må efter landstingets bestämmande till sådan ledamot av förvaltningsutskottet eller av annan i 1 mom. omförmäld styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande eller *som eljest i viss* befattning inom utskottet, styrelsen, nämnden eller beredningen *eller efter särskilt uppdrag utför arbete av mera betydande omfattning*, så ock till revisor, varom i 1 mom. sägs, utgå *dels* arvode för med uppdraget förenat arbete och *dels* ersättning med visst belopp för utgifter, som för landstingets räkning påkallas vid uppdragets fullgörande. *Arvodets belopp* skall bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålens omfattning och art kan anses skäligt. *Ersättning med visst belopp för utgifter må likaledes fastställas för högst ett år i sänder.*

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951.

Lag

angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 juni 1943 (nr 436) om vägnämnder och länsvägnämnder.

Härigenom förordnas, att 6 § lagen den 30 juni 1943 om vägnämnder och länsvägnämnder skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

6 §.

6 §.

Beträffande vägnämndsområde, — — — — kommunala röstlängden.

Inträffar för — — — — — därefter tjänstgöringsskyldige.

Valet må — — — — — äro tillstädes.

Valförhandlingarna ledas — — — — — av ombuden.

Ombud för — — — — — utsedda ombud.

Kommun må besluta, att ombud för kommunen skall för inställelse vid valförrättningen av kommunens medel åtnjuta dagtraktamente, ersättning för särskild resdag och resekostnadsersättning efter de grunder, som i kommunallagarna stadgas angående sådan gottgörelse till ledamöter i styrelser och nämnder.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951.

B) att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts under punkt 7) i förevarande proposition framlagda förslag ej kunnat i oförändrat skick antagas, för sin del måtte antaga följande, såsom *utskottets förslag* betecknade

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 146 § 1 mom. taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

Härigenom förordnas, att 146 § 1 mom. taxeringsförordningen den 28 september 1928¹ skall erhålla följande ändrade lydelse.

(Nuvarande lydelse:)

146 §.

1 mom. Av kommun valda ledamöter i beredningsnämnd och i fastighetstaxeringsnämnd ävensom av kommun jämlikt 8 § 3 mom. valda ledamöter i lokal taxeringsnämnd äga, därest sådant beslutas av vederbörande kommun, att av kommunens medel åtnjuta *dels traktamentsersättning under såväl sammanträdes- som resedagar med högst femton kronor om dagen, dels ock, då de icke äro bosatta å förrättningsorten, övrig resekostnadsersättning med högst vad som på grund av allmänna resereglementet utgår till nämndeman*. Ersättning efter enahanda grunder må av kommunens medel utgå jämväl till ordningsman i lappby för inställelse vid sammanträde enligt 83 § 2 mom.

De av landsting utsedda ledamöterna i fastighetstaxeringsnämnd äga för sin inställelse vid nämndens sam-

(Utskottets förslag:)

146 §.

1 mom. Av kommun valda ledamöter i beredningsnämnd och i fastighetstaxeringsnämnd ävensom av kommun jämlikt 8 § 3 mom. valda ledamöter i lokal taxeringsnämnd *samt av stadsfullmäktige utsedda ledamöter i särskild taxeringsnämnd* äga, därest sådant beslutas av vederbörande kommun, att av kommunens medel åtnjuta *dagtraktamente, ersättning för särskild resdag och resekostnadsersättning efter de grunder, som i kommunallagarna stadgas angående sådan gottgörelse till ledamöter i styrelser och nämnder*. Ersättning efter enahanda grunder må av kommunens medel utgå jämväl till ordningsman i lappby för inställelse vid sammanträde enligt 83 § 2 mom.

De av landsting utsedda ledamöterna i fastighetstaxeringsnämnd *samt* av landstings förvaltningsut-

¹ Senaste lydelse, se SFS 1945:49.

*(Nuvarande lydelse:)**(Utskottets förslag:)*

manträden och vid sådana sammanträden, som omförmälas i 59 § 1 och 3 mom. samt 66 § 2 mom., åtnjuta ersättning av landstingets medel efter de i föregående stycke angivna grunder.

Av landstings förvaltningsutskott och stadsfullmäktige valda ledamöter i särskild taxeringsnämnd äga att för deltagande i nämndens sammanträden åtnjuta ersättning enligt de i 145 § 8 mom. angivna grunderna. Ersättningen gäldas beträffande ledamöter, valda av landstings förvaltningsutskott, av landstinget och beträffande ledamöter, utsedda av stadsfullmäktige, av stadens medel.

skott valda ledamöter i särskild taxeringsnämnd äga för sin inställelse vid nämndens sammanträden samt, vad angår ledamöterna i fastighetstaxeringsnämnd, jämväl för sin inställelse vid sådana sammanträden, som omförmälas i 59 § 1 och 3 mom. samt 66 § 2 mom., åtnjuta dagtraktamente och resekostnadsersättning av landstingets medel efter de för landstingsmän stadgade grunder.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1951.

C) att motionen II: 479 måtte anses besvarad genom vad utskottet ovan anfört och hemställt.

Stockholm den 28 april 1950.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

I Kungl. Maj:ts förslag har 146 § 1 mom. andra stycket följande lydelse:

De av landsting utsedda ledamöterna i fastighetstaxeringsnämnd samt av landstings förvaltningsutskott valda ledamöter i särskild taxeringsnämnd äga för sin inställelse vid nämndens sammanträden samt, vad angår ledamöterna i fastighetstaxeringsnämnd, jämväl för sin inställelse vid sådana sammanträden, som omförmälas i 59 § 1 och 3 mom. samt 66 § 2 mom., åtnjuta ersättning av landstingets medel efter de i föregående stycke angivna grunder.

Närvarande

vid behandlingen av de i propositionen framlagda förslagen utom frågan om pension åt kommunala förtroendemen

från f ö r s t a kammaren: herrar Gottfrid Karlsson*, Karl August Johanson*, Herlitz, Björck, Lindén*, Hällgren, Gustav Emil Andersson, Bror Nilsson, Bergh* och Damström*; samt

från a n d r a kammaren: herrar Hallén, Norén*, Spångberg, Olsson i Mora*, Larsson i Julita, Hansson i Skediga*, Hammar*, Hedqvist*, Löfroth* och Braconier*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Närvarande

vid behandlingen av frågan om pension åt kommunala förtroendemen

från f ö r s t a kammaren: herrar Gottfrid Karlsson*, Karl August Johanson*, Elmgren, Herlitz, Björck, Hällgren, Bror Nilsson, Bergh*, Georg Pettersson och Fritiof Karlsson*; samt

från a n d r a kammaren: herrar Fast, Pettersson i Norregård*, Norén*, Spångberg, Nordkvist*, Hammar*, fru Svedberg, herrar Hedqvist*, Löfroth* och Braconier*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer:

1) av herrar *Bror Nilsson, Norén, Spångberg* och *Löfroth*, vilka yrkat, att utskottet måtte hemställa, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om framläggande för nästa års riksdag av förslag till sådan ändring av kommunallagarna, att jämväl ledamot av fullmäktige må kunna komma i åtnjutande av dagtraktamente enligt samma grunder, som föreslagits för vald ledamot av kommunal styrelse, nämnd eller beredning;

2) av herrar *Herlitz* och *Bergh*, som i anslutning till ett av herr Bergh i kommittébetänkandet avgivet särskilt yttrande yrkat, att utskottet med tillstyrkande av motionen I: 388 av herr Mannerskantz måtte hemställa, *dels* att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 88 måtte bifalla Kungl. Maj:ts förslag med den ändringen att 25 § 4 mom. samt 80 § första stycket, punkt b) i lagen om kommunalstyrelse på landet jämte motsvarande paragrafer i lagen om kommunalstyrelse i stad och i lagen om kommunalstyrelse i Stockholm måtte utgå, *samt dels* att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till sådana bestämmelser, att primärkommun beredes möjligheter att under särskilda villkor tillerkänna gratifikation åt förtroendeman, som under viss övergångsperiod lämnar sitt kommunala uppdrag;

3) av herr *Fast*.